

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3491/2021. (XI. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Gyulai Törvényszék 2.Pf.25.503/2020/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók 2021. május 14-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérték a Gyulai Törvényszék 2.Pf.25.503/2020/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleményük szerint ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozók egy kölcsön megfizetése iránti polgári per (I. és II. rendű) alperesei voltak. Az indítvány alapjául szolgáló tényállás a következő volt.
- [3] A per felperesének jogelődje, valamint a per I. rendű alperese között devizaalapú kölcsönszerződés jött létre, melynek célja egy személygépjármű I. rendű alperes általi megvásárlásának lehetővé tétele volt, melyhez az önerőn túli részt a felperes jogelődje biztosította. A kölcsönszerződés értelmében a svájci frankban nyilvántartott kölcsön összegét és annak kamatait forintban 84 havi részletben kellett 2007 és 2014 között visszafizetni. A kölcsön visszafizetésére a II. rendű alperes vállalt készfizető kezességet. Mivel az adós több havi részlettel is elmaradt, és azt később sem fizette meg, ezért a kölcsönadó a szerződést azonnal hatállyal felmondta, lejárttá téve a kölcsön fennmaradó összegét és annak a szerződésben kikötött ügyleti kamatait. Mivel ezt sem az I. rendű, sem a II. rendű alperes nem fizette meg, a felperes keresetet nyújtott be a Békéscsabai Járásbírósághoz, amely azonban azt 3.P.20.091/2020/12. számú ítéletével elutasította. Indokolásában kimondta, hogy a felperes részéről a szerződésben és az annak kötelező mellékletét képező üzletszabályzatban történő tájékoztatás az árfolyamkockázatról nem volt egyértelmű, így az jogellenes volt, maga a szerződés pedig érvénytelen; továbbá a szerződés érvényessé nyilvánítására – az alpereseket terhelő, pontos összeget és az annak alapjául szolgáló egyértelmű metódust tartalmazó, megfelelő felperesi számszaki levezetés hiányában – nincs törvényes lehetőség.
- [4] Az elsőfokú ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, melynek alapján a másodfokon eljáró Gyulai Törvényszék 2.Pf.25.503/2020/11. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, megállapította, hogy a felek közötti kölcsönszerződés érvénytelen, ugyanakkor azt a szerződés megkötésére visszaható hatályal érvényessé nyilvánította, és egyetemlegesen kötelezte az alpereseket arra, hogy a felperesi kereseti követelés szerint fizessenek meg 790 054 forintot és annak késedelmi kamatát a felperes részére. Ítélete indokolásában kimondta, hogy – az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben – a felperes által benyújtott számszaki levezetés világos, abból egyértelműen megállapítható, hogy mi alapján és hogyan számolta ki a követelés pontos összegét. A bíróság elé tárt kalkuláció elvégzése során a felperes egyrészt meghatározta a nevesített előnyöket (alacsonyabb kamat), másrészt a fogyasztót ért hátrányokat (az árfolyamváltozásból eredő többletfizetési kötelezettséget), mivel ezek ismeretében állapítható meg, hogy a fogyasztó hátrányára bekövetkezett egyenlőtlenység konkrétan (összességében) milyen mértékű. A kimutatott árfolyamvesztés 1 024 927 forintos összegéből levonta a kimutatott előny összegét, amelyre az I. rendű alperes szert tett a deviza alapú konstrukció kiválasztásakor a forint alapú finanszírozással szemben, melynek eredményeképpen megállapítható, hogy jelen esetben 376 951 forintnak megfelelő többletvesztéssel eredményezett az árfolyamok változása. Ennyivel csökkentette az eredeti 1 167 005 forintos követelését 790 054 forintra. Az érvényessé nyilvánítást a deviza alapú szerződés kedvezőbb kamatával kérte akként, hogy a felek az árfolyamváltozást megosztva viselik. A Kúria 6/2013. számú Polgári Jogegységi Határozata 4. pontjának indokolása szerint a deviza alapú kölcsönszerződéseknél az érvénytelenség okának kiküszöbölésére és a szerződés érvényessé nyilvánítására kell törekedni. Mivel az elsőfokú

bíróság által kifejtett indokok nem voltak helytállóak, mert az tévesen jutott arra az álláspontra, hogy a levezetés nem kellően részletes és nem megalapozott, az elsőfokú döntés felülbírálatát ugyanakkor lehetséges volt, mivel a felperes az érvényesség nyilvánítási keresete mellékleteként részletes és megfelelő levezetést csatolt, mely a törvényszék számára érthető, követhető volt, és az megalapozottnak és jogszerű módon levezetettnek bizonyult, ezért a törvényszék érdemben döntött a felperes kérelméről, és az elsőfokú ítéletet megváltoztatva a szerződést érvényessé nyilvánította, a keresetben kért összeget pedig megítélte a felperesnek.

- [5] 3. Az indítványozók az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérték a támadott törvényszéki döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleményük szerint ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való joggal.
- [6] Érvelésük szerint azzal, hogy a másodfokú bíróság felülbíráta az elsőfokú, számukra kedvező ítéletet, elvonta az elsőfokú bíróság feladat- és hatáskörét, emiatt nem volt lehetőségük a számukra hátrányos ítélettel szemben rendes jogorvoslatot, fellebbezést előterjeszteni, a felülvizsgálat pedig jelen ügy tárgyára és a pertárgyértékre tekintettel kizárt. Ezzel a törvényszék számukra egyfokúvá tette az eljárást. A járásbíróság a jogalap és az összecszerűség vizsgálhatóságának kizártsága miatt elutasította a felperes keresetét, ezáltal sem a felperesi marasztalási igény összecszerűségét, sem az alkalmazható jogkövetkezményt nem vizsgálta, ennek okán ugyanerre a törvényszéknek sem lett volna joga. Érvelésük szerint a törvényszék akkor hozhatott volna érdemi döntést, ha a döntéshez szükséges tények megállapíthatóak, mely feltétel szerintük jelen esetben nem teljesült, így a másodfokú döntés legfeljebb az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezéséről és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasításáról rendelkezhetett volna. Azzal, hogy a törvényszék számukra hátrányos módon első alkalommal, de jogerős döntéssel hozott ítéletet, megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [7] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. E vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.
- [8] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban a jogerős döntést hozó, másodfokú bíróság által megállapított tényállást, illetve az ebből levont jogi következtetéseket kifogásolják. Indítványuk lényege, hogy sérelmezik, hogy a másodfokú bíróság a felperes által benyújtott számszaki levezetés alapján megállapíthatónak tartotta a követelés pontos összegét, és erre tekintettel a felek közötti kölcsönszerződést érvényesnek nyilvánította, mindezt úgy, hogy az alperes indítványozókra hátrányos ítéleti rendelkezést az elsőfokú bíróság még nem, hanem csak a másodfokú bíróság mondta ki.
- [9] Megállapítható, hogy a törvényi szabályok, nevezetesen a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 383. § (2) bekezdése (mely szerint „ha az elsőfokú bíróság ítélete érdemben helyes, a másodfokú bíróság ítéletével azt helybenhagyja, ellenkező esetben az elsőfokú bíróság ítéletét egészben vagy részben megváltoztatja”) biztosították a rendes jogorvoslat lehetőségét; jelen ügyben is a meghozott másodfokú határozatot sérelmezték az indítványozók. Az alapul fekvő törvényi rendelkezéseket, a jelen ügyben is meghozotthoz hasonló jellegű bírósági határozatok meghozatalát lehetővé tevő eljárási szabályokat az indítványozók nem sérelmezték, azok alaptörvény-ellenességét nem állították, az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszt nem terjesztettek elő. Panaszuk kizárólag a törvényszéki döntés alaptörvény-ellenessége megállapításának kimondására és e döntés Alkotmánybíróság általi megsemmisítésének indítványozására korlátozódott; e körben azonban nemcsak az alaptörvény-ellenesség, hanem az anyagi jogellenesség vagy az eljárási jogszabálysértés lehetőségére vonatkozó bizonyítékokra sem hivatkoztak. Érdemben pusztán annyit állítottak, hogy a törvényszék nem rendelkezett a döntéshez szükséges tényekkel; ez azonban tényállás-megállapítási, bizonyítékértékelési kérdés, melynek felülbírálatára az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre.
- [10] Mivel az indítvány a támadott másodfokú bírósági döntés tartalmi kritikáját, ezen belül a bírósági bizonyításfelvétel és bizonyítékértékelés, illetve az eljárási jogszabályok bírósági értelmezésének kritikáját foglalja magában, ezért az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy akár a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség

történt volna, akár hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéstről volna szó, így a panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek.

- [11] A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése, beleértve az eljárási rendelkezések értelmezését is, a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}
- [12] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Gyulai Törvényszék 2.Pf.25.503/2020/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. november 9.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
Dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1374/2021.

